

BEGINSELEN EN UITGANGSPUNTEN PSP'92

PSP'92
Postbus 23582
1100 EB Amsterdam
www.psp92.nl
info@psp92.nl

BEGINSELEN EN UITGANGSPUNTEN

POLITIEK EN MENSENRECHTEN	3
DE TOESTAND	3
KAPITALISME EN SOCIALISME	4
PACIFISME VERSUS GEWELDSDENKEN	6
HET VERBAND TUSSEN PACIFISME EN SOCIALISME	7

POLITIEK EN MENSENRECHTEN

Iedere politieke partij zou in haar program moeten uitgaan van de wenselijkheid en noodzakelijkheid van de verwezenlijking van de mensenrechten zoals die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De Universele Verklaring kan bij het opstellen van programma's als toetssteen dienen.

DE TOESTAND

Het gaat niet goed in de wereld. Enerzijds is er de dreiging van de bewapening, die kapitalen verslindt. Anderzijds is er de massale ellende van hen die verhongeren en onder het bestaansminimum leven. Zij zijn verstoken van elementaire zaken als kleding, huisvesting, gezondheid, veiligheid, en niet te vergeten: vrijheid. Daardoor zijn zij verstoken van menselijke waardigheid.

De dictaturen in Oost-Europa en in de voormalige Sovjet-Unie zijn omvergeworpen of in staat van ontbinding. Ten onrechte noemden deze staten zich socialistisch: niet het volk had immers de zeggenschap, maar een kleine bureaucratistische partijelite. In reactie op het slechte imago dat het begrip socialisme er dientengevolge gekregen had, kiest men er nú voor snelle totstandkoming van een keihard kapitalisme. Daardoor staat er een maatschappelijke driedeling voor de deur: een rijke bovenlaag, een redelijk welvarende tussenlaag en een verpauperde massa zonder perspectief.

Een gunstig gevolg van deze gebeurtenissen in Oost-Europa is het beëindigen van de Koude Oorlog en de daarmee gepaard gaande vermindering van het gevaar van een oorlog tussen de Verenigde Staten en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten. Hoewel daardoor een zekere mate van ontwapening plaatsvindt, blijft de wereld voorsnog in de greep van een enorme bewapening. De verfijning van de op massamoord gerichte wapentechnologie gaat onverminderd door.

De Westelijke bewapening heeft vooral, zoals ook al het geval was tijdens de Koude Oorlog, de functie om de Derde Wereld in toom te houden. Dat is om te voorkomen dat de Derdewereldlanden zich ontworstelen aan de neokoloniale uitbuiting door het Westen. Anders gezegd: om te voorkomen dat deze zich ontworstelt aan de neokoloniale uitbuiting door het Westen. Daarvan was het vermorzelen van grote delen van Irak in de Golfoorlog een duidelijk voorbeeld. De terechte en breed verbreide weerzin tegen het daar heersende wrede en agressieve regime kon gemakkelijk misbruikt worden als legitimatie voor het optreden van de Verenigde Staten en hun bondgenoten. Dat het niet ging om het verjagen van dit regime, is uit de afloop van de Golfoorlog gebleken: het ging om economische en politieke machtsverhoudingen.

Economische machten hebben bovendien behoefte aan militair machtsvertoon tegenover elkaar in hun onderlinge concurrentiestrijd. De ontwikkelingen in de richting van een zelfstandige krijgsmacht van de Europese Gemeenschap en de toenemende bewapening van Japan getuigen daarvan.

Ook in de Derde Wereld is de bewapeningsopbouw in volle gang. Met name het groeiende aantal kernwapenstaten wijst op de mogelijkheid dat de have-nots hun militaire macht gaan gebruiken tegen het nu nog overmachtige militaire apparaat van de have's. Wanneer niet radicaal gebroken wordt met het militarisme, staan ons wereldoorlogen te wachten die alle voorgaande ver in de schaduw stellen en zelfs tot de ondergang van de mensheid als zodanig kunnen leiden.

Grove ongelijkheid is in de gehele wereld ook een binnenlands verschijnsel. Ook in de landen van de Derde Wereld bestaat er een (kleine) bovenlaag die in weelde baadt en de macht bezit. De kloof tussen die bovenlaag en de arme massa wordt steeds groter. Ook in het rijke Westen bestaat de bovengenoemde maatschappelijke driedeling (een rijke bovenlaag, een redelijk welvarende tussenlaag en een verpauperde onderlaag zonder perspectief) al vele jaren en in toenemende mate. Het is dan ook een vertekening van de werkelijkheid om de tegenstellingen te beschrijven in termen van nationale staten. Het gaat in wezen om verschillen in belangen en in waarden, die dwars door de nationale grenzen heen lopen; in plaats van te spreken van tegenstellingen tussen nationale staten is het meer in overeenstemming met de werkelijkheid te spreken van tegenstellingen tussen groepen of klassen. Daarom dient te worden afgerekend met de fictie van eenheid binnen de nationale staat. Deze fictie ligt ten grondslag aan het militarisme dat feitelijk vooral de functie heeft om -ten behoeve van de bovenlaag- de structurele ongelijkheid in de maatschappij in stand te houden. Strijd voor de bevrijding van de ontrechte massa's houdt dan ook strijd tegen de militaire apparaten in.

KAPITALISME EN SOCIALISME

Verwerkelijking van de rechten van de mens is strijdig met verschillende kenmerkende aspecten van een kapitalistische maatschappijvorm. Voor dat oordeel pleiten de volgende argumenten.

1. De maatschappelijke ongelijkheid

Het kapitalisme, stoelende op de particuliere eigendom van de productiemiddelen en de zogenaamde vrije ondernemingswijze productie van goederen en diensten, leidt wetmatig tot enorme inkomensongelijkheid en vorming van omvangrijk particulier vermogensbezit enerzijds, bezitloosheid en naakte armoede anderzijds. Scherpe maatschappelijke gelaagdheid (de klassenmaatschappij) is kenmerkend.

Vér gaande ongelijkheid in de inkomens- en vermogensverhoudingen brengt uiteraard vér gaande ongelijkheid met zich in het (kunnen) uitoefenen van economische macht. De

economische zeggenschap wordt daarmee onttrokken aan elke democratische besluitvorming. Zelfs democratische controle achteraf op de wijze van aanwending van economische macht is praktisch onmogelijk (zoals ook bij parlementaire enquêtes herhaaldelijk is gebleken). Officieel nog wel beleden rechtsgelijkheid voor allen verwordt door inkomens-, vermogens- en machtsongelijkheid tot een schijnbegrip.

2. De onaanvaardbare groeidwang

De zogenaamde vrijemarkteconomie van het kapitalisme houdt in dat de aard van het productieproces voortdurend wordt afgestemd op de zich voordoende (en manipuleerbare) koopkrachtige vraag. Omdat kapitaal aanwending voortdurend gericht blijft op rendementscontinuïteit, wordt permanente groei wezenskenmerk van het systeem. Het kapitalisme heeft in de rijke landen geresulteerd in een maatschappij van ongebreidelde consumptiestimulering. Zinloze productie leidt tot verspilling van grondstoffen en energie, en betekent enorm milieubederf. Milieubeleid binnen het kapitalisme blijft daarom in hoge mate dweilen met de kraan open.

3. De absurde prioriteitsstelling

Op twee manieren leidt het kapitalistische systeem tot absurde prioriteitsstellingen in de productie van goederen en diensten, en in de bestedingen:

- a. binnen de particuliere sector betekent het feit dat de productie zich richt naar de koopkrachtige vraag, dat enerzijds onzinnige luxegoederen worden geproduceerd en verkocht, terwijl anderzijds in elementaire materiële en culturele behoeften niet wordt voorzien: de één rijdt in een dure auto, de ander kan zijn versleten schoenen niet vervangen;
- b. daarnaast staan de collectieve bestedingen ten opzichte van de particuliere bestedingen voortdurend onder druk, omdat ze gefinancierd moeten worden uit -impopulaire- belastingen. Voortdurende toenemende particuliere luxebestedingen gaan gepaard met voortdurende besnoeiing in de uitgaven voor sociale en culturele voorzieningen en onderwijs. Niet toevallig is het peil van de onderwijsvoorzieningen ook in de rijke landen lager dan men op grond van het hoge welvaartsniveau zou (mogen) verwachten, in het bijzonder geldt dit voor het onderwijs voor kinderen uit de financieel en/of sociaal zwakkere groepen.

4. De destructieve invloed op de aard van de intermenselijke verhoudingen

In het kapitalisme worden machtsverhoudingen primair gedefinieerd in onder-boven-schikkingsrelaties, waarbij de zelfbeschikking van het individu ondergeschikt wordt gemaakt aan het soepel functioneren van de productie en de maatschappelijke orde.

Het kapitalisme leert in hoge mate de ander te zien als uitbuitingsobject: "Hoe kan ik aan jou meer verdienen?" Deze conditionering loopt parallel met conditionering op typisch materialistische waarden-prioriteit. Welzijnsmotieven komen niet in serieuze mate aan bod. Toenemende criminaliteit is inherent aan een systeem met voornoemde tendensen. Op deze ontwikkeling weet het overheersende politieke denken helaas geen beter antwoord dan het bouwen van meer en beter beveiligde gevangenissen.

5. De structurele uitbuiting van arme landen door rijke landen

De relaties tussen de rijke en arme landen worden in grote lijnen gekenmerkt door de situatie dat de rijke landen de eis stellen van gegarandeerde en goedkope grondstofleveranties, terwijl ze tegelijkertijd de eigen markten beschermen tegen eindproducten uit arme landen. In dat verband worden in de Derde Wereld regimes in het zadel gehouden die bereid zijn de Westelijke (c.q. Noordelijke) belangen te dienen. Aantasting van deze structuren wordt niet gedoogd. De overbesteding in West is het spiegelbeeld van honger en ziekte in Zuid.

6. De bevolkingsgroei boven de draagkracht van de aarde

Met name in de landen van de Derde Wereld vindt een ongebreidelde bevolkingsgroei plaats als gevolg van het feit dat alle sociale zekerheid ontbreekt; doordat kinderen de enige oudedagvoorziening vormen, terwijl de kindersterfte hoog is, ontbreekt alle gezinsplanning. Enerzijds wordt daarmee de problematiek van die landen nog minder oplosbaar. Anderzijds betekent het, dat de wereldhulpbronnen in hun totaliteit overmatig belast dreigen te worden.

7. De ingebouwde tendentie tot bevordering van oorlogsgeweld

Zie hiervoor: Het verband tussen pacifisme en socialisme op pagina 7.

PACIFISME VERSUS GEWELSDENKEN

1. Alle oorlogsvoering vormt een volstrekte ontkenning van ieder mensenrecht. Oorlog dient als misdaad, oorlogsvoorbereiding als misdadadvorbereiding te worden erkend. Militaire opleiding veronderstelt verachting van mensenrechten en kweekt die aan. Militaire dienst impliceert criminalisering van het menselijk denken. Martelpraktijken maken een vast bestanddeel uit van ieder militair apparaat in actie.
2. Dienstweigeringwetgeving is in deze maatschappij vooralsnog onmisbaar. Het is echter absurd, dat weigeren om mee te doen aan (massale) mensenvernietiging een uitzonderingspositie betekent. Werkelijke erkenning van de universele

betekenis van de mensenrechten maakt handhaving van het criminele instituut "militaire dienst" onmogelijk. Ooit zal militaire dienst worden gezien als een verschijnsel uit een pre-beschaafd tijdperk (te vergelijken met het instituut slavernij).

3. Een samenleving die ernst wil maken met de mensenrechten, kiest voor geweldloosheid als norm en uitgangspunt. Bij de uitoefening van -rechtmatige- politiefuncties kan niet bij voorbaat en onder alle omstandigheden ieder gebruik van geweld worden uitgesloten.
4. Het denken in termen van militaire verdediging dient te worden vervangen door het denken in termen van sociale/geweldloze verdediging. Dat is niet alleen een vereiste van minimale beschaving, het is ook een eis van rationaliteit, daar militaire "verdediging" alleen nog maar kan leiden tot collectieve zelfmoord. Kiezen voor overleven van de mensheid betekent kiezen voor de afschaffing van alle militaire instituten.
5. Het militaire denken vervangt de norm van het zelfstandig verantwoordelijk handelen door de norm van de kadaverdiscipline. De door de Nederlandse regering (gesteund door de rechtspraak) van dienstplichtigen geëiste onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, ook aan bevelen met een strekking die strijdig is met reeds bindend internationaal recht (onder andere het Handvest van Neurenberg), is essentieel onrechtmatig en moet worden opgeheven.
6. Als begripsbepaling van het pacifisme is "strijd voor minimalisering van geweld" een misleidende kwalificatie. Deze formulering wordt zelfs door beroepsmilitairen veelal onderschreven. Het standpunt kan niet zijn: "Oorlog mag, maar dan wel met zo min mogelijk geweld". Het standpunt dient te zijn: totale afwijzing van ieder oorlogsgeweld, als misdaad.

HET VERBAND TUSSEN PACIFISME EN SOCIALISME

1. De gemeenschappelijke grondslag voor pacifisme en socialisme wordt gevormd door het uitgangspunt van de eerbiediging van mensenrechten. Noch in het kapitalisme noch in de oorlogsvoering is deze eerbiediging mogelijk. Tegenover het kapitalisme dient daarom het socialisme gesteld te worden; tegenover de aanvaarding van oorlog als middel het pacifisme.
2. De geschiedenis van het kapitalisme is met bloed geschreven. Zowel in de fase van het commercieel kapitalisme als in de fase van het industrieel kapitalisme, alsook nog steeds in onze tijd, heeft dit systeem geleid tot afgrijselijke oorlogen. Aan de koloniale oorlogen -zowel tegen de gekoloniseerde volkeren als tussen de koloniale

mogendheden onderling- lagen directe uitbuitings- en winstmotieven ten grondslag. De Golfoorlog vormt het meest recente voorbeeld van een oorlog met economische, belangen- en machtsmotieven van rijk tegen arm als doorslaggevende factor.

3. Het bestaan van de tegenwoordige onrechtvaardige internationale, economische en machtsstructuren betekent het scheppen en instandhouden van felle conflictsituaties en het uitlokken van oorlogsgeweld.
4. De ontwikkeling van verschillende soorten wapens van massa- vernietiging en de toenemende mogelijkheden deze wapens goedkoop te produceren en op de markt te brengen, biedt ook relatief kleine landen toenemende mogelijkheden tot het ontketenen van catastrofale geweldstoepassingen. Nationale soevereiniteit met als kenmerk het bezit van een nationale gewapende macht, is geworden tot een bedreiging voor de mensheid als geheel.
5. Een redelijk functionerende internationale rechtsorde vereist in beginsel verwerkelijking van voorrang van regels van internationaal recht boven regels van nationaal recht. In de organisatie van de Verenigde Naties behoort het vetorecht te worden afgeschaft. Uitspraken van het Internationaal Gerechtshof dienen in beginsel een bindend karakter te hebben.
6. Zolang nationaal en internationaal kapitalistische structuren overheersen, zal politiek beleid gericht zijn op het dienen van daaraan gekoppelde belangen. Er is geen reden om aan te nemen dat daarbij het gebruik van geweld als middel minder zal worden toegepast dan in het verleden. Een internationale rechtsorde zal pas een volwaardig begrip kunnen worden, wanneer het rechtstelsel bevrijd zal zijn van de koppeling aan overheersende belangen vanuit het kapitalistische stelsel. Socialisme is daarom voorwaarde voor vredesopbouw.